

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

15 päivänä lokakuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Asetus (EY) N:o 1346/2000 — 4 ja 13 artikla —
Maksukyvyttömyysmenettely — Vahingoittavat oikeustoimet — Ennen maksukyvyttömyysmenettelyn
aloitusajankohtaa suoritettujen maksujen palauttamista koskeva kanne —
Maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusjäsenvaltion laki — Kyseessä olevaa oikeustointa sääntelevä toisen
jäsenvaltion laki — Laki, jonka mukaan ei ole ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä
oikeustointa” — Todistustaakka

Asiassa C-310/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Helsingin hovioikeus
(Suomi) on esittänyt 26.6.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen
30.6.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Nike European Operations Netherlands BV

vastaan

Sportland Oy:n konkurssipesä,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: kymmenennen jaoston puheenjohtaja F. Biltgen, joka hoitaa kuudennen
jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Berger (esittelevä tuomari) ja S. Rodin,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Nike European Operations Netherlands BV, edustajanaan asianajaja A. Saarikivi,
- Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,
- Belgian hallitus, asiamiehenään M. Jacobs,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Banciella Rodríguez-Miñón,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

— Euroopan komissio, asiamiehinä E. Paasivirta ja M. Wilderspin,
päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, s. 1) 4 artiklan 2 kohdan m alakohdan ja 13 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Nike European Operations Netherlands BV (jäljempänä Nike) ja Sportland Oy:n konkurssipesä (jäljempänä Sportland) ja jossa on kyse takaisinsaantikanteesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 24 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Se, että maksukyvyttömyysmenettely, johon sovelletaan pääsääntöisesti menettelyn aloitusvaltion lakia, tunnustetaan ilman eri toimenpiteitä, saattaa olla ristiriidassa niiden sääntöjen kanssa, joiden mukaisesti oikeustoimia toteutetaan muissa jäsenvaltioissa. Perustellun luottamuksen ja oikeustoimien varmuuden turvaamiseksi muissa kuin menettelyn aloitusvaltiossa olisi säädettävä useita poikkeuksia pääsäännöstä.”

- 4 Mainitun asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa menettely on alkanut, jäljempänä ’menettelyn aloitusvaltio’.

2. Menettelyn aloittamisen edellytykset, menettelyn kulku sekä menettelyn päättäminen määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lain mukaan. Sen mukaan määräytyy erityisesti:

— —

m) velkojia vahingoittavien oikeustointen mitättömyys, pätemättömyys ja peräytyminen.”

- 5 Saman asetuksen 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Mitä 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että

— tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki,

ja että

— tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa.”

Suomen oikeus

- 6 Takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (jäljempänä takaisinsaantilaki) 10 §:n mukaan velan maksu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää peräytyy, jos velka on maksettu epätavallisin maksuvälinein tai ennenaikaisesti taikka määrällä, jota pesän varoihin nähden on pidettävä huomattavana.

Alankomaiden oikeus

- 7 Konkurssilain (Faillissementswet) 47 §:n mukaan erääntyneen velan maksu voidaan peräyttää vain, jos näytetään, että maksun saaja maksua vastaan ottaessaan tiesi konkurssihakemuksen olevan jo vireillä tai että maksusta oli sovittu velkojan ja velallisen kesken velkojan suosimiseksi muiden velkojien kustannuksella.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 8 Sportland, jonka kotipaikka on Helsinki (Suomi), harjoitti Niken, jonka kotipaikka on Hilversum (Alankomaat), tuotteiden vähittäismyyntiä franchising-sopimuksen mukaisesti. Kyseisen sopimuksen, johon sovellettiin Alankomaiden oikeutta, nojalla Sportland maksoi mainitussa sopimuksessa tarkoitetun vaihto-omaisuuden hankintoihin liittyviä erääntyneitä ostovelkojaan Nikelle 10.2.2009 ja 20.5.2009 välisenä aikana kymmenellä eri maksusuorituksella yhteensä 195 108,15 euroa.
- 9 Sportlandia koskeva konkurssihakemus tuli 5.5.2009 vireille Helsingin käräjäoikeudessa, joka asetti Sportlandin konkurssiin 26.5.2009. Sportland nosti Helsingin käräjäoikeudessa kanteen, jossa vaadittiin, että tämän tuomion edellä olevassa kohdassa tarkoitetut maksusuoritukset peräytetään ja että Nike velvoitetaan palauttamaan maksusuoritusten määrä korkoineen takaisinsaantilain 10 §:n nojalla.
- 10 Nike vaati kanteen hylkäämistä. Se vetosi muun muassa asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan ja väitti, että maksusuorituksiin, joiden peräyttämistä on vaadittu, sovelletaan Alankomaiden oikeutta. Konkurssilain 47 §:n mukaan kyseiset maksusuoritukset eivät olleet peräytettävissä.
- 11 Helsingin käräjäoikeus hyväksyi Sportlandin kanteen. Se katsoi muun muassa, että käräjäoikeudessa kuultu asiantuntija ei ollut käsitellyt kysymystä siitä, onko maksusuoritusten takaisinsaanti konkurssipesään mahdollista Alankomaiden lain nojalla, kun otetaan huomioon kaikki pääasian olosuhteet. Käräjäoikeus päätyi tämän perusteella siihen, ettei Nike ollut osoittanut mainitun asetuksen 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla, etteivät maksut olleet peräytettävissä.
- 12 Nike, joka katsoi esittäneensä riittävän selvityksen Alankomaiden lainsäädännön sisällöstä, valitti kyseisestä ratkaisusta Helsingin hovioikeuteen. Sportland vaati valituksen hylkäämistä muun muassa sillä perusteella, että Nike ei ollut esittänyt selvitystä Alankomaiden muun lainsäädännön kuin konkurssilainsäädännön sisällöstä eikä myöskään Alankomaiden lainsäädännön yleisistä periaatteista.
- 13 Helsingin hovioikeus huomauttaa ennakkoratkaisupyynnössään, että asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 1 kohdan mukaan maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan menettelyn aloitusvaltion lakia. Kyseisen asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, että tämän lain mukaan määräytyy erityisesti velkojia vahingoittavien oikeustointien mitättömyys, pätemättömyys ja peräytyminen. Mainitun asetuksen 13 artiklan mukaan on kuitenkin niin, että mitä saman asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki ja että tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointia.

- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasian osapuolet ovat erimielisiä ensinnäkin siitä, miten on tulkittava ilmaisua ”ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa”, toiseksi siitä, kuinka laaja velvollisuus Nikella on esittää selvitystä Alankomaiden lainsäädännön sisällöstä, ja kolmanneksi siitä, kuinka osapuolten välinen näyttötaakka jakautuu asiassa.
- 15 Näissä olosuhteissa Helsingin hovioikeus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [asetuksen N:o 1346/2000] 13 artiklaa tulkittava siten, että siinä tarkoitetaan ’kyseisellä oikeustoimella’ sitä, että oikeustointa ei voida peräyttää, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet?
- 2) Jos vastaus kysymykseen 1) on myönteinen ja jos se, johon peräyttämiskaava on kohdistettu, on vedonnut 13 artiklan [ensimmäisessä luetelmakohtassa] tarkoitettuun laissa olevaan sääntöön, jonka mukaan eräänntyneen velan maksun peräytyminen on mahdollinen vain siinä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, mitä olosuhteita ei ole mainittu konkurssivaltion lain perusteella nostetussa kanteessa, niin
- (i) onko estettä tulkita [asetuksen N:o 1346/2000] 13 artiklaa siten, että peräyttämistä vaativan on, tultuaan tästä säännöksestä tietoiseksi, vedottava näihin olosuhteisiin, jos sen on maksukyvyttömyysmenettelyn aloittaneen jäsenvaltion kansallisen lain mukaan vedottava kaikkiin peräyttämistä koskevan kanteen perusteena oleviin seikkoihin, vai
- (ii) onko sen, johon peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, näytettävä, että nämä olosuhteet eivät kyseisessä tapauksessa olleet olemassa ja ettei peräyttäminen sen vuoksi ole kyseisen säännöksen mukaan mahdollista, ilman että peräyttämistä vaativan on näihin olosuhteisiin erikseen vedottava?
- 3) Riippumatta kysymykseen 2 (i) annetusta vastauksesta, onko 13 artiklaa tulkittava siten, että
- (i) sillä, johon peräyttämiskaava on kohdistettu, on todistustaakka siitä, että säännöksessä mainitut olosuhteet eivät olleet käsillä, vai
- (ii) voiko todistustaakka näiden olosuhteiden olemassaolosta määräytyä kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan toisen jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion säännöksen mukaisesti, joka asettaa todistustaakan sille, joka peräyttämistä vaatii, vai
- (iii) voidaan 13 artiklaa tulkita myös siten, että tämä todistustaakkakysymys määräytyy tuomioistuinvaltion kansallisten säännösten mukaan?
- 4) Onko 13 artiklaa tulkittava siten, että ’mitään mahdollisuuksia peräyttää kyseistä oikeustointa’ tarkoittaa paitsi oikeustoimeen sovellettavan lain maksukyvyttömyyttä koskevia säännöksiä, myös kyseisen lain oikeustoimeen sovellettavia yleisiä säännöksiä ja periaatteita?
- 5) Jos vastaus kysymykseen 4) on myönteinen, onko
- (i) 13 artiklaa tulkittava siten, että sen, johon peräyttämiskaava on kohdistettu, on tältä osin osoitettava, että 13 artiklassa tarkoitettuun laissa ei ole mitään sellaista yleistä tai muuta säännöstä taikka periaatetta, jonka perusteella peräyttäminen olisi esitettyjen tosiseikkojen vallitessa mahdollista ja

- (ii) onko 13 artiklan mukaan mahdollista, että tuomioistuin voi, kun se on harkinnut tämän osapuolen esittäneen tästä riittävän selvityksen, katsoa, että toisen osapuolen on osoitettava sellainen 13 artiklassa tarkoitetun toisen jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion konkurssilain tai oikeustoimeen sovellettavan yleisen lain säännös taikka periaate, jonka perusteella peräyttäminen olisikin mahdollista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa tulkittava siten, että sen soveltaminen edellyttää, että asianomaista oikeustointa ei voida peräyttää tuohon oikeustoimeen sovellettavan lain (jäljempänä *lex causae*) nojalla, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet.
- 17 Tässä yhteydessä on todettava, että mainitun asetuksen 13 artiklan suomenkielinen sanamuoto eroaa hieman muista kieliversioista, koska siihen ei näytä sisältyvän [ranskankielisen version] sanoja ”en l’espèce” [”tässä tapauksessa”] tai vastaavaa ilmaisua. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tarve tulkita unionin oikeuden säännöstä yhtenäisellä tavalla edellyttää kuitenkin sitä, että unionin oikeuden säännöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön asiayhteyden ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. tuomio *Christie’s France*, C-41/14, EU:C:2015:119, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 18 Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan asiayhteydestä ja tavoitteesta on huomautettava yhtäältä, että kyseisessä artiklassa säädetään poikkeuksesta mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa olevaan pääsääntöön, jonka mukaan maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan menettelyn aloitusvaltion lakia (jäljempänä *lex fori concursus*). Toisaalta on huomautettava, että tätä poikkeusta, jonka tavoitteena on – kuten mainitun asetuksen johdanto-osan 24 perustelukappaleessa muistutetaan – turvata perusteltu luottamus ja oikeustoimien varmuus muissa jäsenvaltioissa kuin menettelyn aloitusjäsenvaltiossa, on tulkittava suppeasti, eikä sen ulottuvuus saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi (ks. tuomio *Lutz*, C-557/13, EU:C:2015:227, 34 kohta).
- 19 Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklalla pyritään siis suojaamaan sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä tointa säännellään myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen laissa, jota siihen sovellettiin ajankohtana, jolloin toimi toteutettiin, eli *lex causaessa*.
- 20 Kyseisestä tavoitteesta ilmenee selkeästi, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan soveltaminen edellyttää kaikkien tapauksen olosuhteiden huomioon ottamista. Ei näet voida luottaa perustellusti siihen, että oikeustoimen pätevyyttä arvioidaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen ottamatta kyseisiä olosuhteita huomioon, vaikka ne olisikin otettava huomioon siinä tapauksessa, ettei tällaista menettelyä ole aloitettu.
- 21 Velvollisuus tulkita mainitun asetuksen 13 artiklassa säädettyä poikkeusta suppeasti on lisäksi esteenä sellaiselle kyseisen artiklan ulottuvuuden laajalle tulkinnalle, jonka mukaan se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, voisi jäädä *lex fori concursus* soveltamisalan ulkopuolelle vetoamalla jonkin *lex causaen* säännöksen nojalla vain täysin abstraktisti siihen, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää.

- 22 Tämän perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen soveltaminen edellyttää, että asianomaista oikeustointia ei voida peräyttää *lex causaen* nojalla, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet.

Toinen ja kolmas kysymys

- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, kenen asiana on asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa sovellettaessa ja tilanteessa, jossa se, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, vetoaa *lex causaen* säännökseen, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää vain tuossa säännöksessä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, vedota siihen, etteivät kyseiset olosuhteet olleet olemassa, ja näyttää se.
- 24 Tässä yhteydessä on huomautettava, että mainitun asetuksen 13 artiklan mukaan saman asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohtaa voidaan olla soveltamatta ainoastaan, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki ja että tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää mainittua oikeustointia.
- 25 Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan sanamuodostakin siis ilmenee, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei kyseistä oikeustointia voida peräyttää *lex causaen* nojalla. Kun mainitussa 13 artiklassa säädetään, että sen, johon kyseinen vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei asianomaista oikeustointia ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää, ja näin on, kuten tämän tuomion 22 kohdasta ilmenee, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet, siinä asetetaan lisäksi sille, johon vaatimus on kohdistettu, ainakin implisiittisesti velvollisuus osoittaa sekä sellaisten tosiseikkojen olomassaolo, joiden perusteella voidaan päätellä, ettei asianomaista oikeustointia voida peräyttää, että kaikkien sellaisten seikkojen puuttuminen, jotka olisivat ristiriidassa kyseisen päätelmän kanssa.
- 26 Koska asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa todistustaakka annetaan siis nimenomaisesti sille, johon vaatimus on kohdistettu ja joka vetoaa kyseiseen artiklaan, vaatimuksen esittäjä ei *lex fori concursuksen* merkityksellisiin säännöksiin perustuvan vaatimuksen yhteydessä voi olla velvollinen väittämään tai osoittamaan, että pääasiassa kyseessä olevan konkurssilain 47 §:n kaltaisen *lex causaen* säännöksen, jonka mukaan kyseessä oleva oikeustoimi voitaisiin lähtökohtaisesti peräyttää, soveltamisedellytykset ovat täyttyneet.
- 27 Vaikka mainitun asetuksen 13 artiklassa säännellään nimenomaisesti todistustaakan jakautumista, siinä ei ole kuitenkaan säännöksiä, jotka koskisivat tarkempia prosessuaalisia näkökohtia. Kyseinen artikla ei siten sisällä säännöksiä, jotka koskisivat muun muassa asian selvittämisestä annettuja yksityiskohtaisia sääntöjä, todistuskeinoja, joihin kansallisessa toimivaltaisessa tuomioistuimessa voidaan turvautua, tai periaatteita, joilla säännellään sitä, miten kyseinen tuomioistuin arvioi sille esitetyn selvitysaineiston todistusarvoa.
- 28 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että koska kyseisten sääntöjen yhdenmukaistamisesta ei ole olemassa unionin lainsäädäntöä, kunkin jäsenvaltion asiana on antaa ne sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti tuomio *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 29 Erityisesti tämän tuomion edellä olevassa kohdassa mainitusta tehokkuusperiaatteesta on todettava, että se on esteenä yhtäältä sellaisten kansallisten menettelysääntöjen soveltamiselle, joiden johdosta asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan vetoaminen olisi käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa, koska niissä säädetään liian tiukoista säännöistä erityisesti siltä osin kuin on kyse määrättyjen olosuhteiden puuttumista koskevasta negatiivisesta näytöstä. Kyseinen periaate on toisaalta esteenä sellaisille kansallisille todistelua koskeville säännöille, jotka eivät ole tarpeeksi tiukkoja ja joiden soveltaminen johtaisi käytännössä mainitun asetuksen 13 artiklassa säädetyn todistustaakan kääntymiseen.
- 30 Pelkillä vaikeuksilla osoittaa sellaisten olosuhteiden olemassaolo, joiden vallitessa kyseistä oikeustointia ei *lex causaen* mukaan voida peräyttää, tai mahdollisesti sellaisten *lex causaen* säädettyjen olosuhteiden puuttuminen, joiden vallitessa kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ei sinänsä loukata tehokkuusperiaatetta, vaan ne vastaavat pikemminkin tämän tuomion 18 kohdassa mainittua vaatimusta siitä, että kyseistä artiklaa on tulkittava suppeasti.
- 31 Tämän perusteella toiseen ja kolmanteen kysymyksen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa sovellettaessa ja tilanteessa, jossa se, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, vetoaa *lex causaen* säännökseen, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää vain tuossa säännöksessä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, mainitun osapuolen on vedottava siihen, etteivät kyseiset olosuhteet olleet olemassa, ja näytettävä se.

Neljäs kysymys

- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellä lähinnä, onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa tulkittava siten, että ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointia” tarkoittaa paitsi maksukyvyttömyyteen sovellettavia *lex causaen* säännöksiä myös yleisesti kyseisen lain yleisiä säännöksiä ja periaatteita.
- 33 Tässä yhteydessä tämän tuomion 19 kohdasta ilmenee, että mainitun asetuksen 13 artiklalla pyritään suojaamaan sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä oikeustointia säännellään myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen *lex causaen*. Kuten tämän tuomion 22 kohdasta ilmenee, kyseisen 13 artiklan soveltaminen tällaiseen edunsaajaan edellyttää lisäksi kaikkien tapauksen olosuhteiden huomioon ottamista.
- 34 Luottamuksensuojan tavoite ja tarve ottaa huomioon kaikki tapauksen olosuhteet edellyttävät kuitenkin, että saman asetuksen 13 artiklaa tulkitaan siten, että mainitun edunsaajan on osoitettava, että asianomaista oikeustointia ei voida peräyttää maksukyvyttömyyteen sovellettavien *lex causaen* säännösten eikä edes yleisesti *lex causaen* nojalla.
- 35 Yhtäältä näet asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan sanamuoto puoltaa selkeästi tällaista tulkintaa, koska siinä asetetaan sen tehtäväksi, joka on saanut etua vahingoittavasta toimesta, osoittaa, ettei kyseistä oikeustointia ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää. Toisaalta ei ole mahdollista luottaa perustellusti siihen, että oikeustointia, joka voidaan peräyttää jonkin *lex causaen* yleisen säännöksen tai periaatteen nojalla, arvioidaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen vain pelkästään maksukyvyttömyyteen sovellettavien *lex causaen* säännösten nojalla.
- 36 Tämän perusteella neljanteen kysymyksen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointia” tarkoittaa paitsi maksukyvyttömyyteen sovellettavia *lex causaen* säännöksiä myös yleisesti kyseisen lain yleisiä säännöksiä ja periaatteita.

Viides kysymys

- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidennellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa tulkittava siten, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei kyseistä oikeustointa voida peräyttää yleisesti *lex causaen* nojalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lisäksi selvittämään, voiko tällaista vaatimusta käsittelevä kansallinen tuomioistuin silloin, kun se, johon vaatimus on kohdistettu, on sen mielestä esittänyt riittävän selvityksen, katsoa, että vaatimuksen esittäjän on osoitettava sellainen *lex causaen* säännös tai periaate, jonka nojalla mainittu oikeustoimi voidaan peräyttää.
- 38 Ensimmäiseksi on huomautettava siitä, onko mainittua 13 artiklaa sovellettaessa sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, osoitettava, ettei riidanalaista oikeustointa voida peräyttää yleisesti *lex causaen* nojalla, että – kuten tämän tuomion 31 kohdasta ilmenee – kyseisen osapuolen on vedottava siihen, etteivät olosuhteet, joiden vallitessa kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää *lex causaen* nojalla, olleet olemassa, ja näytettävä se.
- 39 Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa ei eroteta toisistaan maksukyvyttömyyteen sovellettavia *lex causaen* säännöksiä ja muihin asioihin sovellettavia *lex causaen* säännöksiä ja periaatteita, vaan siinä säädetään, että sen, johon vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, että asianomaista oikeustointa ei ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää. Kyseisen artiklan sanamuodosta ilmenee siis selkeästi, että sitä on tulkittava siten, että saman osapuolen on osoitettava, että kyseistä oikeustointa ei voida peräyttää yleisesti *lex causaen* nojalla.
- 40 Tämä päätelmä on myös yhteensopiva sen tämän tuomion 18 kohdassa mieliin palautetun periaatteen kanssa, jonka mukaan asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava suppeasti. Vastakkaisella tulkinnalla, jonka mukaan peräyttämistä vaativalla osapuolella olisi todistustaakka, joka koskee sitä, onko olemassa mitään *lex causaen* säännöstä tai periaatetta, jonka nojalla oikeustoimi voidaan peräyttää, helpotettaisiin liiallisesti kyseiseen säännökseen vetoamista ja sen ulottuvuus olisi tämän johdosta huomattavan laaja.
- 41 Pelkästään tällainen päätelmä vastaa lisäksi sitä tämän tuomion 19 kohdassa mieliin palautettua mainitun 13 artiklan tavoitetta, jona on suojata sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä tointa säännellään edelleen laissa, jota siihen sovellettiin ajankohtana, jolloin toimi toteutettiin. Kyseisenä ajankohtana näet mainittua oikeustointa säänneltiin yleisesti maksukyvyttömyysmenettelyn ulkopuolella sovellettavassa *lex causaessa*; unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan samaa 13 artiklaa ei lähtökohtaisesti sovelleta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen toteutettuihin oikeustoimiin (ks. tuomio Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, 36 kohta).
- 42 Toiseksi on korostettava siitä, voiko oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskevaa vaatimusta käsittelevä kansallinen tuomioistuin silloin, kun se, johon vaatimus on kohdistettu, on sen mielestä esittänyt riittävän selvityksen, katsoa, että vaatimuksen esittäjän on osoitettava sellainen *lex causaen* säännös tai periaate, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, että tämän tuomion 25 kohdasta ilmenee, että sen, johon kyseinen vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei mainittua oikeustointa voida peräyttää.
- 43 Tämän tuomion 27–29 kohdasta ilmenee lisäksi, että koska asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla ei sisällä säännöksiä, jotka koskevat muun muassa asian selvittämisestä annettuja yksityiskohtaisia sääntöjä, todistuskeinoja, joihin kansallisessa toimivaltaisessa tuomioistuimessa voidaan turvautua, tai periaatteita, joilla säännellään sitä, miten kyseinen tuomioistuin arvioi sille esitetyn selvitysaineiston todistusarvoa, kunkin jäsenvaltion asiana on antaa ne sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta

kuitenkin noudatetaan. Tehokkuusperiaatteen mukaisia eivät ole sellaiset kansalliset todistelua koskevat säännöt, jotka eivät ole tarpeeksi tiukkoja ja joiden soveltaminen johtaisi käytännössä todistustaakan kääntymiseen.

- 44 Tästä seuraa, että toimivaltainen kansallinen tuomioistuin voi katsoa, että oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskevan vaatimuksen esittäjän on osoitettava sellainen lex causaen säännös tai periaate, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ainoastaan, jos kyseinen tuomioistuin on sitä mieltä, että se, johon vaatimus on kohdistettu, on ensi vaiheessa todellakin osoittanut sen kansallisen prosessioikeuden mukaan tavanomaisesti sovellettaviin sääntöihin nähden, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää lex causaen nojalla. Asianomaisen jäsenvaltion menettelyllisen itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluu kuitenkin osoittaa tehokkuus- ja vastaavuusperiaatetta noudattaen ne perusteet, joilla voidaan arvioida, onko vaatimuksen esittäjä todellakin esittänyt kyseisen näytön.
- 45 Tämän perusteella viidenteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei mainittua oikeustointa voida peräyttää yleisesti lex causaen nojalla. Tällaista vaatimusta käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi katsoa, että vaatimuksen esittäjän on osoitettava sellainen lex causaen säännös tai periaate, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ainoastaan, jos kyseinen tuomioistuin on sitä mieltä, että se, johon vaatimus on kohdistettu, on ensi vaiheessa todellakin osoittanut sen kansallisen prosessioikeuden mukaan tavanomaisesti sovellettaviin sääntöihin nähden, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää lex causaen nojalla.

Oikeudenkäyntikulut

- 46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen soveltaminen edellyttää, että asianomaista oikeustointa ei voida peräyttää kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (lex causae) nojalla, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet.**
- 2) **Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa sovellettaessa ja tilanteessa, jossa se, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, vetoaa kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (lex causae) säännökseen, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää vain tuossa säännöksessä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, mainitun osapuolen on vedottava siihen, etteivät kyseiset olosuhteet olleet olemassa, ja näytettävä se.**
- 3) **Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa” tarkoittaa paitsi maksukyvyttömyyteen sovellettavia kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (lex causae) säännöksiä myös yleisesti kyseisen lain yleisiä säännöksiä ja periaatteita.**

- 4) Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei mainittua oikeustointa voida peräyttää yleisesti kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (*lex causae*) nojalla. Tällaista vaatimusta käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi katsoa, että vaatimuksen esittäjän on osoitettava mainitun lain säännös tai periaate, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ainoastaan, jos kyseinen tuomioistuin on sitä mieltä, että se, johon vaatimus on kohdistettu, on ensi vaiheessa todellakin osoittanut sen kansallisen prosessioikeuden mukaan tavanomaisesti sovellettaviin sääntöihin nähden, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää saman lain nojalla.

Allekirjoitukset